

Anmerkungen

1. Bernd Maurach, Karl August Böttigers Notizen über einen Besuch von Jens Immanuel Baggesen in Weimar im Jahre 1795, in: Danske Studier 1977, S. 139–149. – 2. Vgl. Jens Baggesens's poetische Werke in deutscher Sprache, Leipzig 1836, Bd. II, S. 371 f., 375. – 3. Breve fra og til Hans Christian Ørsted, Bd. 2, Kjöbenhavn 1870, S. 90. – 4. Kgl. Bibliothek Kopenhagen: Ny Kongelig Samling 504, 28. – 5. Ny Kongelig Samling 504, 28. Vgl. Timoleon und Immanuel. Dokumente einer Freundschaft. Briefwechsel zwischen Friedrich Christian zu Schleswig-Holstein und Jens Baggesen. Hrsg. von Hans Schulz. Leipzig 1910, S. 227 f. (Brief des Herzogs an Baggesen Ende 1794). – 6. Vgl. Briefe des Herzogs an Baggesen vom 24.9.1793 und Januar 1794, in: Timoleon und Immanuel (s. o.), S. 193, u. 214. Vgl. ferner Brief der Gräfin Schimmelmann an den Herzog von Augustenburg vom 2. Dezember 1794, in: Efterladte Papirer fra den Reventlowske Familiekreds, udg. ved Louis Bobé, Bd. 8, København 1917, S. 185 f. – 7. Timoleon und Immanuel, S. 234. – 8. *ibid.* S. 236. – 9. Hans Schulz, Friedrich Christian Herzog zu Schleswig-Holstein. Ein Lebenslauf. Stuttgart u. Leipzig 1910, S. 200. Die Briefe Baggesens sind abgedruckt in: Timoleon und Immanuel, S. 239–285. – 10. zitiert nach August Baggesen, Jens Baggesens Biographie, København 1843–1856, Bd. 2, S. 139. – 11. Timoleon und Immanuel, S. 242. 'A'?. *IBID.* S. 228–233. – 13. Aus Jens Baggesens Briefwechsel mit Karl Leonhard Reinhold und Friedrich Heinrich Jacobi, Leipzig 1831, Bd. 2, S. 30, 405. Nicht wahrheitsgemäß ist auch, was ein Berichterstatter in Usteris Zeitschrift *Klio* (2. Bd., 1795, S. 32) schreibt: »Baggesen grüßt Sie, er war im Konvent während der ganzen insurrectionellen Sitzung, ich habe ihm alles vorgelesen, und er bekräftigt es so gesehen zu haben wie ich's erzähle.« – 14. Timoleon und Immanuel, S. 267, 271. – 15. Ny Kongelig Samling 504, 28. – 16. L. L. Albertsen, Jens Baggesen und die Juden, in: Text & Kontext Jg. I (1973), Heft I, S. 74 f. – 17. Otto Ernst Hesse, Jens Baggesen und die deutsche Philosophie. Diss. Leipzig 1914, S. 18 f. – 18. L. L. Albertsen in Text & Kontext 1, 1, S. 76. – 19. L. L. Albertsen, Das vorgeformte Wort. Baggesen als Übersetzer und Parodist, in: Nerthus, nordisch-deutsche Beiträge II (1969), S. 151.

Heinrich Fauteck

Tom Kristensens »Vuggevise«

I 1973 udkom Tom Kristensens digtsamling »Med disse Øjne«. Udvalget er foretaget af Carl Bergstrøm-Nielsen i samråd med Tom Kristensen. Det rummer digte som ikke tidligere har været trykt i bogform.

Fra 1941 er »Vuggevise« (p. 34 f.). Digtet er ikke typisk for Tom Kristensen. Det har en inderlighed og følelse som er meget sjælden hos digteren – der som ingen frygtede for at havne i det sentimentale.

Digtet har en meget stor affinitet til to af Johannes V. Jensens digte – ja affiniteten er så stor at man fristes til at tale om direkte lån. Man kan ikke lade være med at spørge om disse lån har været digteren bevidst. Det tror jeg ikke, for så havde han sikkert ændret sin oprindelige version. Der kan ikke være tvivl om at hans store kendskab til Johannes V. Jensens forfatterskab,¹ og ikke mindst lyrikken, har nedfældet ord og udtryk i hans digtersind.

Johannes V. Jensen har skrevet et digt i 1918 »Børnens Træ« (til gruppe af Kai Nielsen).² Jeg citerer disse vers:

Med Skælven slipper hun sin Frugt.
Der bliver Frugt deraf paany.

Knop skyder Knop, og Frugters Frugt
fra Træet kom, til Træet gaar.
I Evighed staar Træet smukt
med trinde Børn og Pigers Vaar.

Her er vi ikke så langt borte fra den første strofe i Tom Kristensens digt. Den sjette strofe i »Vuggevis« ligger meget nær ved næstsidsste strofe i Johannes V. Jensens kendte digt »Moderens Sang« (i romanen »Madame D'Ora«, 1904)³:

Jeg vil dø, jeg vil svinde ind i dit Smil,
forgaa som et udslettet Spor.
Jeg giver dig fri, jeg græder mig ned
i den sorte velsignede Jord.

Det skal ikke bebrejdes Tom Kristensen at hans strofe ikke kan tåle sammenligning med Johannes V. Jensens uforlignelige strofe.

Fjerde strofe i Tom Kristensens digt er den som ligger nærmest ved Johannes V. Jensen. I romanen »Cimbrernes Tog« (1922) synger Veddis en sang for sit nyfødte barn (p. 342 f.). Sangen, der blev optrykt med titlen »Vuggesang«,⁴ begynder med denne strofe:

Mit Løv, mit lille Træ,
grøn dig, gro i mit Læ!
Gynger ham, I Grene,
synger ham i Søvn
alle smaa Fugle!

De tre sidste vers er digtets omkvæd. Jeg citerer videre anden strofe:

Kilderne, Jordens Blod,
og Mulden nærer din Rod.

Her er man fristet til at tale om direkte lån. Udtrykkene »mit lille Træ«, og »gro i Læ« svarer helt til Johannes V. Jensens. Til *Moderblod*⁵ svarer *Jordens Blod*. Vi har samme rim og det centrale ord *Rod*. Tom Kristensens vers kunne være skrevet af Johannes V. Jensen – og det er de på en måde også. Et udtryk som *Livets Rod* er helt i Johannes V. Jensens ånd.

Der er flere litterære mindelser i Tom Kristensens digt. I første strofe er vi ikke ret langt borte fra Grundtvigs kendte salme »Sov sødt, Barnlille!«:

Sov sødt, Barnlille!
Lig rolig og stille!
Saa sødelig sov.

Udtrykket »put dig smukt« svarer nøje til første vers i Plougs »Vuggesang«:

Nu skal du kønt dig putte ned
og lukke Øjnenes Laage.

Tom Kristensen yndede den rent trokæiske rytme. Han har valgt samme rytme som han anvendte i »Vuggesang til en gal« i »En Kavalier i Spanien« (1926), et digt på to strofer (der er trykt efter kapitlet »Den gale i San Antonio«).⁵ Jeg citerer første strofe:

Lula, lula, lulalej
er en Vuggesang for dig.
Galskabs bløde Barnehaand
stryger blidt din brystne Aand,
visser dig og vugger dig,
lula, lula, lulalej.

Tom Kristensens »Vuggeviser« er gennem-litterær. Det skulle være fremgået med al ønskelig tydelighed af min gennemgang. Jeg skulle tro at det er det digt af Tom Kristensen der har de fleste ligheder og lån med og fra danske digtere. Her drejer det sig om digterne Johannes V. Jensen, Grundtvig og Ploug. Det må ikke glemmes at Tom Kristensen var cand.mag. med dansk som hovedfag og engelsk og tysk som bifag. Han har – ligesom den der skriver dette – haft Vilhelm Andersen som lærer.

Noter

1. I min bog »Studier i Johannes V. Jensens forfatterskab« (1972) – »Festskrift udgivet af Københavns universitet til minde om Kong Frederik IX 11. marts 1972« p. 10 f – har jeg fremhævet Tom Kristensens store artikel om Johannes V. Jensen i »Danske Digtere i det 20. Aarhundrede« (1951) p. 33 ff. (ny, revideret udgave 1965 p. 53 ff.).
2. Se »Digte«. 3. Udgave (1921) p. 90 og »Digte« (1954) p. 62. Johannes V. Jensens ejendommelige digt »Vor Frue« i romanen »Christofer Columbus« (1921) har: »Dette er din Hævn du Rene:/Frugter to hvor før den ene/rødmed værgeløs blandt Grene« (p. 116). Se tillige »Digte«. 3. Udgave p. 114, »Udvalgte Digte« (1929) p. 54 og »Digte« 1954 p. 76. *Frugt* svarer i sin betydning til *Livsfrugt*.
3. Optrykt i »Digte« 1906.
4. Se »Verdens Lys« (1926) p. 16 ff., »Udvalgte Digte« p. 122 ff. og »Digte« 1954 p. 151 ff. Digtet slutter med samme strofe som det begynder.
5. Til *Moderblod* svarer *Modersaft*. Tom Kristensen har tre sammensætninger med *Moder-*. »Ordbog over det danske Sprog« kender ikke *Moderblod* og *Modersaft*. De synes dannet af digteren selv.

Harry Andersen

Flagreild

I Tom Kristensens »En Kavalier i Spanien« (1926) følger efter kapitlet »Dage i Madrid« det fremragende digt »Hymne til Sønnen« (p. 163 f.).¹ Jeg citerer anden strofe: